

 Nederlandse
literatuur
van de
20ste en 21ste eeuw **deel 1**

0. Dit college

- ★ Doel & inhoud
- ★ Volgende week
- ★ Literatuurgeschiedenissen
- ★ De rol van literatuur

1. Doel & inhoud

- ★ Doel & inhoud
- ★ Collegemateriaal
- ★ Literatuur
- ★ Evaluatie

2. Volgende week

★ Opdrachten

3. Literatuurgeschiedenissen

- ★ Recente literatuurgeschiedenissen
- ★ Literatuurgeschiedenis als mensenwerk

Uitsluitend voor de Nederlandse literatuur

Nederlandse literatuur in een notendop

Wat is de rol van de Nederlandse literatuur in de wereld?

LITERATURE AND THE MIDDLE CLASS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1997

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1. Einleitung
2. Die Niederlande als Handelszentrum
3. Die Niederlande als geschichtliche
4. Zusammenfassung

Verlag
1980
ISBN 3-7089-0111-1

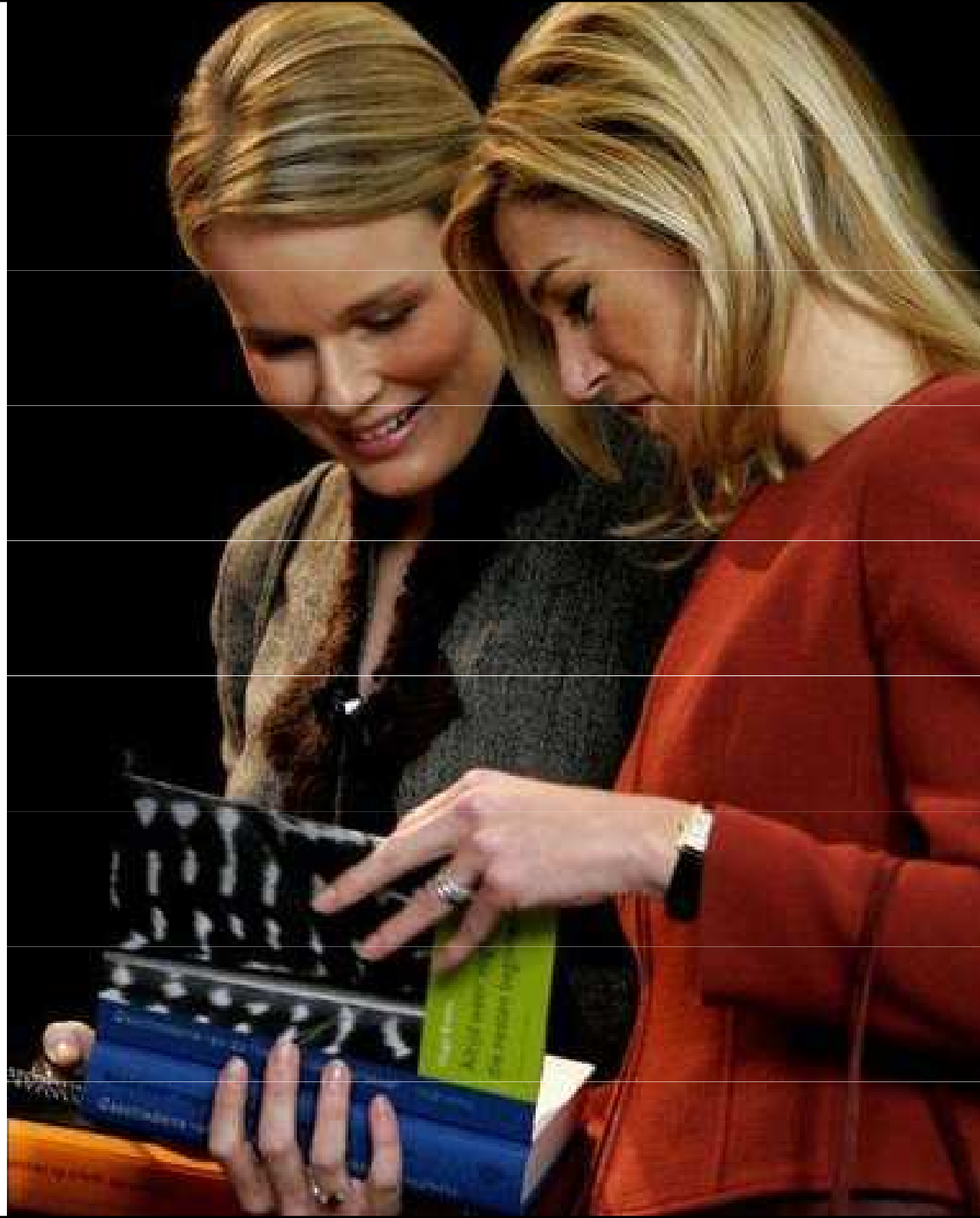
Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005

Hugo Brems

Altijd weer vogels die nesten beginnen

Uitgeverij De Persgroep

<p>Algemene verantwoording en cumulatief register</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Arte Jan Gelderblom & Anne Marie Muischroot</p> <p>VANAF HET BEGIN TOT 2005</p>
<p>Altijd weer vogels die nesten beginnen</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Hugo Brems</p> <p>1945-2005</p>
<p>Literatuur in tijden van onschuld en oorlog</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Jacqueline Bel</p> <p>1900-1945</p>
<p>De grenzen voorbij</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Wim van den Berg & Piet Courtois</p> <p>1800-1900</p>
<p>Twee overzichten</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Josart Kloet</p> <p>1700-1800</p>
<p>Een nieuw vaderland voor de muzen</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Karel Porteman & Hilde Smits-Veldt</p> <p>1560-1700</p>
<p>Het gevleugelde woord</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Herman Peij</p> <p>1400-1560</p>
<p>Een eeuw van expansie</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Fris van Oostron</p> <p>1300-1400</p>
<p>Stemmen op schrift</p> <p>Geschiedenis van de Nederlandse literatuur</p>	<p>Fris van Oostron</p> <p>VANAF HET BEGIN TOT 1300</p>

DS

LETTEREN

De Standaard
VRIJDAG 24-02-2006

UITVERBAAR

DE NIEUWE ONSTERFELIJKEN
Een nieuwe Nederlandse literatuurgeschiedenis

- ★ “De nieuwe onsterfelijken”
- ★ => de literaire **canon**
- ★ De auteurs/boeken die op een bepaald moment gelden als belangrijk en worden overgeleverd (in literatuurgeschiedenissen etc.)

- ★ “De nieuwe onsterfelijken”
- ★ => de literaire **canon**
- ★ De auteurs/boeken die op een bepaald moment gelden als belangrijk en worden overgeleverd (in literatuurgeschiedenissen etc.)

De canon verandert!

★ **Canon**

- ★ “Corpus teksten dat in de loop der tijd tot de literatuur gerekend wordt op grond van erkenning van de literaire waarde of waarvan de waarde voor de letterkunde in ruimere zin bepalend is (geweest) voor de totstandkoming ervan.”

(http://www.dbnl.org/tekst/bork001letto1/lexicon_004.htm#Co12)

★ **Canon**

- ★ “Welke werken gecanoniseerd zijn, is afleesbaar aan de genoemde of behandelde titels van werken in literair-historische handboeken, lexica of andere overzichtswerken.”

(http://www.dbnl.org/tekst/bork001etto1/lexicon_004.htm#C012)

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

Hoe komen auteurs/boeken in de
literaire canon terecht?

Hoe komen auteurs/boeken in de
literaire canon terecht?

- ★ Literaire waarde (?)
- ★ Buitentekstuele factoren!

OPMERKIGNEN

1. Het probleem van de selectie
2. De literatuuropvattingen van de geschiedschrijver
3. De literatuur in Nederland en Vlaanderen: één geheel?

OPMERKINGEN

1. Het probleem van de selectie

- ingebed doorgaans minder aandacht. Typerend hiervoor is de relatieve, maar frappante verwaarlozing van het werk van Claus. De naam wordt wel geregeld genoemd en om bijvoorbeeld *Het verdriet van België* kon Brems natuurlijk niet heen. Toch bekleedt Claus een bescheiden plaats, doordat hij geen schrijver is die frequent polemiseert en zijn ideeën uiteenzet in theoretische geschriften.

Erik Spinoy, "Nieuwe nestjes". In: *De Standaard*, 24-02-2006.

26

CULTUUR

De Standaard Zaterdag 3.

Werd Patricia de
Martelaere geweerd uit
literatuurgeschiedenis?

In

Werd Patricia de
Martelaere
literatuurge

In

Werd Patricia de Martelaere geweerd uit literatuurgeschiedenis?

Hugo Brems heeft Patricia de Martelaere niet opgenomen in het nieuwe standaardwerk over de Nederlandse naoorlogse literatuur.

BRUSSEL. Dat werk, met als titel *Altijd vogels die nesten beginnen*, kwam uit in februari 2006. Patricia de Martelaere, een Vlaamse essayiste en romannoteur, meent dat ze „uit persoonlijke wrok” is weggelaten omdat de literatuurhistoricus Brems meer dan tien jaar geleden een verhouding met haar had.

Volgens de schrijfster is ze de enige van haar kaliber die ontbreekt: ze won onder meer de Gouden Uil Publieksprijs, werd drie keer genomineerd voor de Ako-prijs en haar eerste roman kreeg de prijs voor het beste debuut.

De schrijfster aarzelde lang voor ze met haar verhaal naar buiten kwam: ze staat er trouwens om bekend uiterst afkerig te staan tegenover persoonlijke ontboezemingen.

Maar blijkbaar woog het gevoel onrecht aangedaan te zijn, zo lang na de feiten, toch zwaarder door. Daarom stapte

ze naar verschillende media.

De Martelaere vertelt dat Brems haar, toen ze samen op de redactie van het tijdschrift *Dietsche Warande en Belfort* zaten, een groot schrijfster vond. Dat oordeel veranderde nadat de affaire afgelopen was.

Eerder al meende Brems dat hij in een verhaal van De Martelaere geïmiteerd werd, „terwijl ik nooit enig signaal heb gegeven naar buiten toe, noch zelfs in intiemere kring, dat mijn schrijven diende geïnterpreteerd te worden als autobiografisch”, aldus De Martelaere.

Volgens het weekblad *Knack* verwerkte De Martelaere haar affaire met Brems in de roman *Het onverwachte antwoord*, waarop Brems de schrijfster schrapte uit het historische geheugen van de Nederlandstalige literatuur.

Hugo Brems geeft toe dat het om een „jammerlijke vergetelheid” gaat, die hij in een volgende versie van zijn literatuurgeschiedenis zelfs bereid is recht te zetten. Er mogen in zijn boek dat al veel auteurs staan, „er staan er minstens evenveel niet in”, zegt hij. „De ene past al beter in het verhaal dat ik wens te vertellen dan de andere. Zo gaat dat nu eenmaal.” (vpb, belga)

OPMERKINGEN

1. Het probleem van de selectie
2. De literatuuropvattingen van de geschiedschrijver

HISTORISCH DEBIEU.

nis
rt-
es-
we
lgt
or-
un
ze

GESCHIEDSCHRIJVING is
mensenwerk. Dat betekent
dat de persoonlijke opvattingen
van de historiograaf nooit hele-
maal uitgeschakeld kunnen wor-
den. Brems' literatuuropvatting
komt vooral aan de oppervlakte

111
He
of
Ne
me
ger
we
vin
der

OPMERKINGEN

1. Het probleem van de selectie
2. De literatuuropvattingen van de geschiedschrijver
3. De literatuur in Nederland en Vlaanderen: één geheel?

durend evolueert. Minder evident is de „overtuiging” dat de Nederlandse literatuur „één geheel” vormt. Er zijn goede argumenten om van bijvoorbeeld de Vlaamse (Surinaamse, Indonesische...) literatuur toch maar een aparte geschiedenis te schrijven.

4. De rol van literatuur

- ★ Literatuur in de Nederlandse en Vlaamse samenleving

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

- ★ Geschiedenis
- ★ Cultuur
- ★ Andere kunsten
- ★ Taal
- ★ Cultureel erfgoed

3 RECENTE VOORBEELDEN

1. De rel rond Reve
2. De rel rond de “fenominale feminatheek” van Louis-Paul Boon
3. De dood van Hugo Claus

3 RECENTE VOORBEELDEN

1. De rel rond Reve

Anciaux overweegt ontslag wegens zaak Reve

BRUSSEL - Minister van Cultuur Bert Anciaux gaat ernstig nadenken over de eis van een vijftigtal schrijvers uit Vlaanderen en Nederland om ontslag te nemen. "Ik heb mijn verantwoordelijkheid opgenomen. Dit was geen goede oplossing, maar wellicht de minst slechte. Ik heb geen zin om spelletjes te spelen", aldus Anciaux. Anciaux is gekwetst door de eis van de auteurs.

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

sten, toch
middel bij
erhofstadt
en voerde
uwkeurig
ook echt
eidsmatig
r de kun-
e, toch de
trekpaar-
het cultu-

eens moet gedaan zijn met het sub-
sidiëren van Engelse schilders. En
gevraagd naar zijn lievelingsboek
antwoordde onze huidige minister
van Cultuur, Bert Anciaux, dat hij
had genoten van *De Nachten* van
Gerard Reve. Ik kan mij trouwens
niet voorstellen dat in eender welk
ons omringend land een minister
van cultuur zou worden geduld die
niet in staat is om ook maar één cor-
recte zin uit zijn strot te duwen.

wel op de comn
op de openbare
leen nog de tro
zich in de eigen
Zelfs Wallonië is
den. En dat bu
handeld in enke
mats worden u
derzocht door
deze jongens a
komt niet altij
mens naar bov

D

it weekend is
het weer De
Nachten,
hét hippe
festival dat
een podium

I

HI

aan de letteren geeft. Met zijn prachtige naam verwijst het festival naar een van de bekendste lapsussen van de laatste jaren, door een van Vlaandrens bekendste lapsisten, in bijberoep ook minister, met name de heer Bert Anciaux, die het bestond om aan Gerard Reve het meesterwerk *De Nachten* toe te schrijven.

3 RECENTE VOORBEELDEN

1. De rel rond Reve
2. De rel rond de “fenominale feminatheek” van Louis-Paul Boon

Vrouwenfoto's Louis Paul Boon geweerd wegens 'te laag niveau'

Al 183 reacties | reageer zelf

ANTWERPEN - Het Antwerpse provinciebestuur annuleert de tentoonstelling 'Fenomenale feminatheek' van Louis Paul Boon (foto), die in zijn leven een enorme fotocollectie van vrouwen aanlegde.

Dat meldt de website knack.be. 'Het artistieke gehalte van de collectie is te laag', oordeelt gedeputeerde Ludo Helsen. 'Ongeoorloofde politieke inmenging', meent Harold Polis, uitgever van de tentoonstelling bij Meulenhoff-Manteau. De Feminatheek bevat 22.400 foto's die Boon verzamelde van en over vrouwen, onderverdeeld in rubrieken zoals 'het kindvrouwtje', 'het ondergoed', 'het wapen van de minnaar' en 'Brigitte Bardot'. Normaal gezien stond de tentoonstelling gepland voor deze zomer in het Antwerpse Fotomuseum, maar gedeputeerde Helsen stak daar gisteren een stokje voor. 'Niet opportuun', vond hij. En nog: 'Er zijn foto's bij die niet kunnen. Foto's van vrouwen die nog geen 16 zijn. En foto's die simpelweg niet kunstzinnig genoeg zijn.'

De Antwerpse gedeputeerde voegt er aan toe dat hij de werken van Boon niet in twijfel wil trekken, maar de Feminatheek wordt volgens hem beter niet in het Fotomuseum getoond. 'Ik heb geen lage dunk van Louis Paul Boon, integendeel. Ik heb ook geen probleem met bloot, maar het moet wel een meerwaarde hebben. Vaak zijn de foto's maar wat krantenknipsels.'

Uitgever Harold Polis wist gisteren niet wat hij hoorde. 'De manier waarop de provincie het werk van een van de grootste naoorlogse auteurs beschrijft, valt zeker niet goed te keuren', stelt hij. 'Daar wens ik me dan ook volledig van te distantiëren. Ik wist trouwens ook niet dat anno 2008 politieke angst zo zwaar kon wegen op het beleid van een artistieke instelling.' (dhh)

Aansluitend bij dit artikel

- [Stefan Brijs weigert Prijs voor Letterk](#)
- ['Fenomenale feminatheek' niet te zie](#)

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

<http://nl.youtube.com/watch?v=H9d0ynzVtzQ>

3 RECENTE VOORBEELDEN

1. De rel rond Reve
2. De rel rond de “fenominale feminatheek” van Louis-Paul Boon
3. De dood van Hugo Claus

VAN ALLE REACTIES OP HOE
HET NU VERDER MOET MET BELGIE
STEEKT DIE VAN HUGO CLAAS
ER TOCH WEL BOVENUIT

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

<http://www.youtube.com/watch?v=xkLVZ1lo0SM&feature=related>

DAGBLAD / EDEME
NATIONAAL
BESTE JAARWISS, NR. 68
BELGIË €1,20
NEDERLAND €1,80
LUXEMBURG 0,45 LFS
GR. OOST-BRITANNIË £ 1,4
WWW.STANDAARD.BE

De Standaard

DONDERDAG 20 MAART 2008

Ik hoor de mensen dromen
Amaai zijn dat seringen die ik ruik
of groeit het gras al op mijn buik?
En ik, godin van de nacht
omhels het jonge kind en de oude kraai
amaai amaai amaai

(Vertaald liedje. Uit In geval van nood, De Bezige Bij, 2004)

HUGO CLAUS (1929-2008)

Berichtgeving, reacties en commentaar blz. 2-3 - **EXTRA BIJLAGE LETTEREN**

Binnenland	4-5	Letteren	1-11
Buitenland	36-39	Opinie	20-23
Cultuur	28-31	Sport	24-27
Economie	42-46	Televisie	34-35

EN VERDER: de week 23,
bezuide.com 32-33,
kruisvoortraject 32,
kinderzitten E32, strips 32

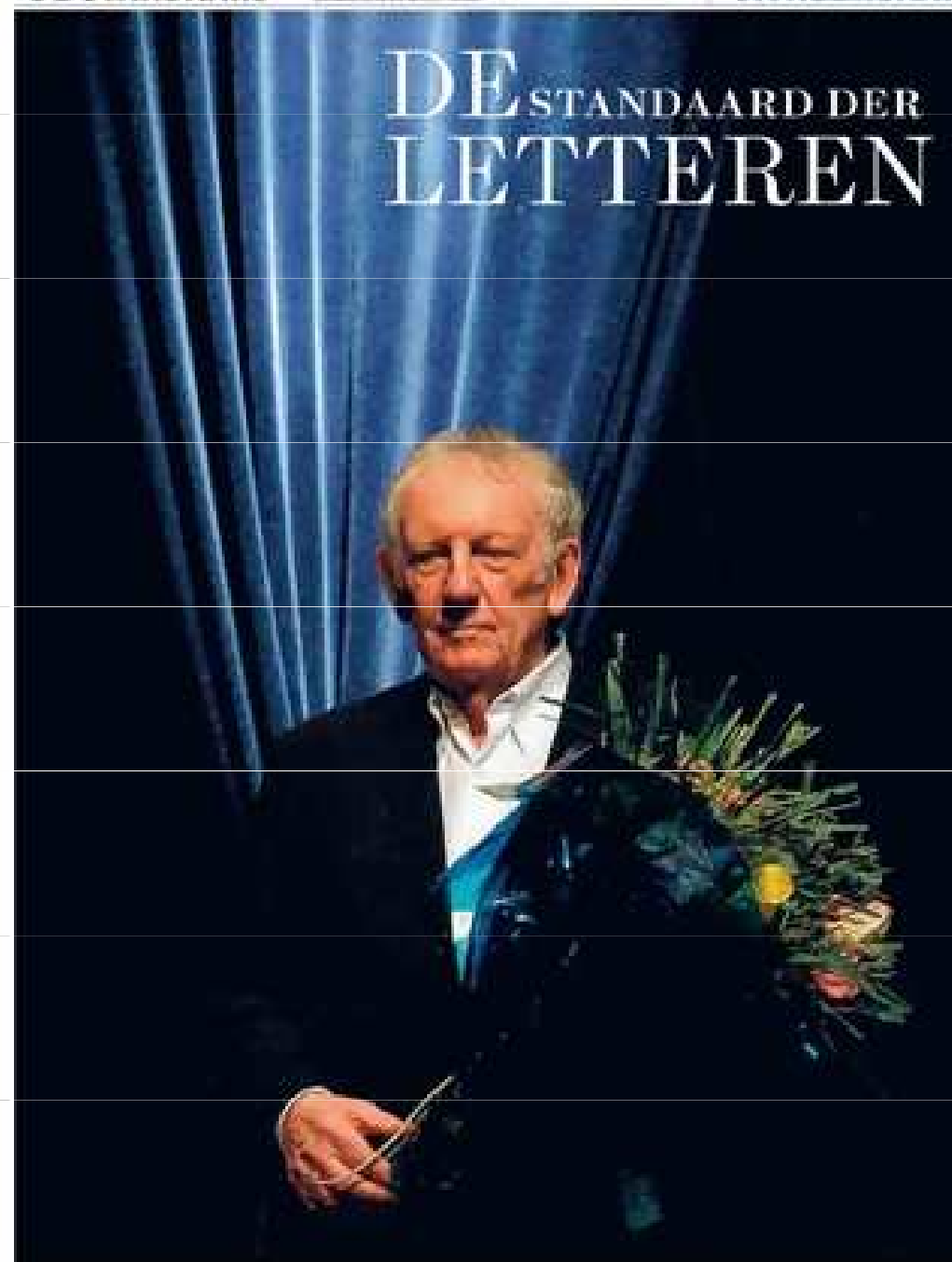
UITWAERD WERELD Kud	regen	5-6
Wester-Dege	regen	2-3
Krepen	regen	0-1

DE STANDAARD

WEDERDAG 20 MAART 2008

UITNEEMBAAR

DE STANDAARD DER LETTEREN

HUGO CLAUS (1929-2008)

COMMENTAAR DE KEIZER IS DOOD, LEVE ZIJN BOEKEN

MARC REYNEBEAU

Over de doden niets dan goed, vanzelfsprekend. In het geval van de gisteren overleden Hugo Claus is dat ook niet moeilijk.

Hij is tenslotte, samen met Louis Paul Boon, zonder de minste twijfel de belangrijkste Vlaamse schrijver sinds de Tweede Wereldoorlog. Nadat hij al bij zijn

Echt, Hugo Claus was de stem en het geweten van Vlaanderen

HUGO CLAUS
HET VERDRIET
VAN BELGIË

ROMAN

DE BEZIGE BIJ

Nederlandse literatuur van de 20ste en 21ste eeuw ★ deel 1

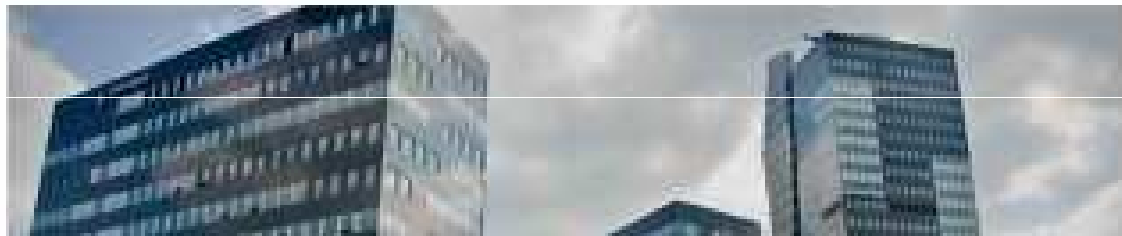

HOLLANDSE MAATJES

WIJ EN ONZE BUREN

Nederlands, dat zijn ook de belangrijkste elementen die het land veel beter kennen zeggen dat wij. Dit is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin... De afkomst, de taal en de geschiedenis van de Nederlandse taal, Nederland, dat is toch anders en toch niet... Het is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin... Het is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin...

Het verdriet van

(5) ONDERNEMEN

Wat het land tot al zijn kanten, met regelmaat, aanpak, en de www.standaard.be/hol... Het is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin...

Nederland

De belangrijkste... Het is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin...

INTERVIEW

DEET VAN WIL... Het is de eerste van een reeks van vier artikelen waarin...

'Belgische bedrijven zijn vaak veel stroperiger'